

Sygn. akt III PK 160/14

POSTANOWIENIE

Dnia 23 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kuryło

w sprawie z powództwa K. S.

przeciwko Zespołowi Szkół Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącemu w T.

o odsetki,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 kwietnia 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R.

z dnia 22 maja 2014 r.,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w R. wyrokiem z dnia 22 maja 2014 r. oddalił apelację powoda K. S. od wyroku Sądu Rejonowego w R. z dnia 27 listopada 2013 r., mocą którego oddalono jego powództwo przeciwko Zespołowi Szkół Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącemu w T. o odsetki.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną powoda. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: 1/ art. 84 ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 191 ze zm.) w związku z § 48 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji

Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego (Dz.U. Nr 15, poz. 64) i 2/ art. 359 § 1 k.c. w związku z art. 481 § 1 i § 2 k.c. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie powództwa; ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w R. oraz o zasądzenie na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego tego, czy art. 84 ust. 5 Karty Nauczyciela oraz § 48 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego zawierają regulację pozwalającą na określenie, od kiedy pracodawca pozostaje w zwłoce z zapłatą należnego wynagrodzenia. Skoro art. 84 ust. 5 Karty Nauczyciela odnosi się wyłącznie do kwestii zwrotu zatrzymanego wynagrodzenia, to należałoby przyjąć, że nie reguluje kwestii powstania prawa do wynagrodzenia, jak również kwestii wymagalności należnego wynagrodzenia. Przepis ten nie powinien mieć zastosowania dla określenia, od kiedy pracodawca pozostaje w zwłoce z zapłatą należnego wynagrodzenia, jak również nie powinien być brany pod uwagę przy ustaleniu, czy powstało roszczenie o zapłatę odsetek w oparciu o art. 359 § 1 k.c. i art. 481 § 1 k.c. Zachodzi zatem konieczność rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego tego, czy art. 84 ust. 5 Karty Nauczyciela powinien być brany pod uwagę przy ocenie zasadności roszczeń o zapłatę odsetek w oparciu o art. 359 § 1 k.c. i art. 481 § 1 k.c. oraz w oparciu o jakie przepisy prawa należy ustalić moment, od którego pracodawca pozostaje w zwłoce z zapłatą wynagrodzenia, którego wypłata została zawieszona na podstawie art. 84 ust. 1 Karty Nauczyciela.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, a w razie jej przyjęcia - o oddalenie skargi kasacyjnej. Ponadto wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania tej przesłanki przedsądu, jaką jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością

orzekania i ujednocianie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wypada stwierdzić, że sformułowane przez skarżącego zagadnienie prawne pozbawione jest przymiotu istotności, gdyż rozwiązanie przedstawionego problemu nie wykracza poza zwykłą wykładnię przepisów prawa.

Godzi się zatem przypomnieć, że wynagrodzenie przysługuje za pracę wykonaną (art. 80 zdanie pierwsze k.p.), natomiast za czas niewykonywania pracy pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia tylko wówczas, gdy przepisy prawa pracy tak stanowią (zdanie drugie tego przepisu). Oznacza to, że jeżeli pracownik faktycznie pracy nie wykonał, to świadczenie pracodawcy uzależnione jest od szczególnej podstawy prawnej ustanowionej w przepisach prawa pracy, które przyznają pracownikowi za czas niewykonywania pracy wynagrodzenie na warunkach i w wysokości wynikającej z wyraźnej i konkretnej regulacji normatywnej, której nie można domniemywać ani interpretować rozszerzająco. Taką szczególną regulacją są przepisy Karty Nauczyciela normujące problematykę wynagrodzenia nauczyciela w okresie zawieszenia go w pełnieniu obowiązków w trybie art. 83 tej ustawy. Zgodnie z art. 84 ust. 1, 2 i 5 Karty Nauczyciela, wynagrodzenie zasadnicze nauczyciela w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków może ulec ograniczeniu, a tymczasowo aresztowanego ulega ograniczeniu najwyżej do połowy, w zależności od stanu rodzinnego nauczyciela, począwszy od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym nastąpiło zawieszenie. W okresie zawieszenia w pełnieniu

obowiązków nie przysługują dodatki oraz wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne lub karne zakończy się umorzeniem z braku dowodów winy albo wydaniem orzeczenia lub wyroku uniewinniającego, nauczycielowi należy zwrócić zatrzymane kwoty wynagrodzenia. Z treści powołanych przepisów wynika zatem, że w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków nauczycielowi przysługuje tylko wynagrodzenie zasadnicze, które podlega przy tym odpowiedniemu ograniczeniu. Zatrzymana z mocy tychże przepisów kwota wynagrodzenia nie jest więc wypłacana w terminach wypłaty wynagrodzeń pracowniczych, lecz podlega zwrotowi w razie wystąpienia któregoś ze zdarzeń wymienionych w art. 84 ust. 5 Karty Nauczyciela. Problem dotyczy więc nie wymagalności i terminu wypłaty bieżących wynagrodzeń pracowniczych, ale wymagalności i terminu zwrotu zatrzymanej części wynagrodzenia nauczyciela zawieszonoego w pełnieniu obowiązków. Rozwiązania tego problemu należy poszukiwać w przytoczonych wyżej przepisach Karty Nauczyciela.

Wymagalność roszczenia definiowana jest jako stan, w którym wierzyciel ma prawną możliwość żądania zaspokojenia przysługującego mu roszczenia. Roszczenie jest zatem wymagalne wówczas, gdy wierzyciel może żądać jego spełnienia, a dłużnik zgodnie z treścią stosunku prawnego ma obowiązek je spełnić. Możliwość żądania zaspokojenia roszczenia jest to stan potencjalny o charakterze obiektywnym, którego początek następuje w chwili, w której wierzytelność zostaje uaktywniona. Początek stanu wymagalności zależy od charakteru wierzytelności. W przypadku wierzytelności terminowych (czyli tych, co do których treść stosunku prawnego określa termin spełnienia świadczenia) pokrywa się on z chwilą nadejścia terminu spełnienia świadczenia. W odniesieniu do wierzytelności bezterminowych (a więc tych, których termin spełnienia świadczenia nie jest określony), momentu wymagalności i terminu spełnienia świadczenia nie można utożsamiać, gdyż ten ostatni zostaje wyznaczony dopiero wskutek wezwania dłużnika w trybie art. 455 k.c.

W przypadku ograniczenia wynagrodzenia z mocy art. 84 ust. 1 Karty Nauczyciela, a następnie zwrotu zatrzymanej kwoty świadczenia w trybie art. 84 ust. 5 tej ustawy, wymagalność roszczenia o zwrot zatrzymanych kwot wynagrodzenia wyznacza ten ostatni przepis. Dopiero gdy postępowanie

dyscyplinarne lub karne zakończy się umorzeniem z braku dowodów winy albo wydaniem orzeczenia lub wyroku uniewinniającego, a nauczycielowi nie zostanie wypłacone zatrzymane wynagrodzenie, można uznać, że pracodawca opóźnia się ze spełnieniem świadczenia. Nauczyciel mógłby wówczas na podstawie art. 481 k.c. w związku z art. 300 k.p. żądać odsetek za czas opóźnienia. Nie sposób natomiast przyjąć, iż wystąpienie jednego ze zdarzeń implikujących konieczność zwrócenia zatrzymanych kwot wynagrodzenia oznacza postawienie owych świadczeń w stan wymagalności w okresie zawieszenia nauczyciela w pełnieniu obowiązków.

Reasumując: wobec niewykazania istnienia powołanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.